

Nazistene og etterkrigstiden

Det er over 50 år siden tyskerne okkuperte Norge, men fortsatt lever krigsminnene, og det vekker gjerne sterke følelser når vi ripper opp i gamle sår. Noen av oss blir vel aldri ferdige med det vi opplevde den gangen, men også folk fra yngre generasjoner kan ha sine sterke meninger om det som hendte, slik vi ser i ett av svarbrevene nedenfor. Vi kan ikke få med alle leserreaksjonene på innlegget til «En av de navnløse», men her er et lite utvalg.

H.J.S.

Til «Navnløs»

Jeg vil gjerne svare «Navnløs», som skriver om et tredje slags besteforeldre i nr. 35. De spør om denne gruppe 3 noen sinne vil bli tilgitt eller godtatt? Nei – tenk det tror jeg neppe!

Jeg har akkurat i disse månedene lest endel bøker fra krigstiden og de følger den fikk for mange nordmenn. Det kommer stadig nye bøker også – man blir visst aldri ferdig med å drøfte det som foregikk. En ting er iallfall sikkert: Noen tilgivelse for medlemskap evt. aktiviteter under krigen finnes det ikke her i Norge.

Jeg har bodd like ved en slik familie, og har fulgt ganske godt med i deres skjebne. Tidligere NS-medlemmer har vært – og er fremdeles – fritt villt. Det er liksom så godt å ha noen det går an å hate offentlig! Barna i denne familien er også blitt mobbet gjennom hele skoletiden, men er nå gift og bosatt andre steder – også i andre land. Men NS-mannen bor her fremdeles med sin fortid! Og folk blir visst aldri ferdig med å snakke!

To ganger mistet mannen sin veldrevne forretning. De ansatte gikk bak ryggen på ham og ønsket ut metoder for å bli

kvitt ham, slik at de kunne overta selv. Så måtte de starte på nytt, flytte; begynne helt på bunnen. Det som var rart, var at han var meget populær i sin forretningsvirksomhet! Men det hjalp liksom ikke når de kom med det der med NS. Da var det bare å luske avsted med halen mellom bena.

Hans kone var ikke medlem av NS, og gjorde ikke noe klanderverdig under krigen. Men hun måtte jo følge med når flyttelasset gikk. Og det gikk aldri langt nok, har jeg forstått, for nissen fulgte med på lasset! Du verden hvor godt det må gjøre å få svertet en annen – «ligger han enn i støvet!» Her er det ikke snakk om å bruke den enkle leveregel Jesus brukte på kvinnen som hadde syndet: «Gå, men synd ikke mere!»

Nei, tenk, jeg har helt mistet troen på tilgivelse i dette tilfellet! Tenk bare på hva vi opplevde på TV da Hanna Motes sto frem og ønsket så inderlig å få norsk statsborgerskap! Hun fikk det aldri – og søker ikke mer! Norge

hadde ikke råd til å gi henne det! Og jeg gråt da jeg så programmet! Jeg var sikkert ikke alene om det! Gråt gjorde jeg også da jeg leste Hanna Kvanmos bok «Dommen»! Men hun oppnådde iallfall noe med sin bok.

Ser man på disse tilfellene, forstår man at noe håp for dem som har vært involvert i noe under krigen, finnes ikke! Det er ikke sikkert det forsvinner med krigsgenerasjonen engang! Til «Navnløs» vil jeg si: – Bit hodet av skammen og gjør opp med deg selv! Bry deg ikke minste om hva folk sier, sladrer eller tenker. Kryss dem ikke! Det er så mye fint man kan se og være med på tross alt. Og den tiden bestefar har igjen, er kostbar. Om dine barnebarn ikke vet noe om din fortid – så blås i det. Du er du – og deres bestefar likevel! Prøv å trøste bestemor, for vi kvinner har mye lettere for å ta tungt på tingene. Jeg tror livet vil bli lysere om dere begge forsøker å se det gode i tilværelsen og glemme det onde som har vært.

Farmor.

Svar til «En av de navnløse»

«En av de navnløse» bekymrer seg over at hans barnebarn egentlig ikke kjenner ham. Selv har jeg en bestefar jeg aldri har fått sjansen til å lære å kjenne, takket være den tyske okkupasjonsmakten og norske forrædere.

Å svikte sitt eget fedreland og sitt eget folk og aktivt være med på å sende sine landsmenn og -kvinner i døden, er den største av alle forbrytelser.

Mine svar på dine spørsmål er ganske enkle:

1) Nei, det dere gjorde kan aldri tilgis og må aldri godtas.

2) Ja, gå i graven uforløst.

3) Vi som hadde patriotiske besteforeldre som ikke overlevde krigen, fikk aldri sjansen til å lære dem å kjenne. Dine barnebarn bør få leve i lykkelig uvidenhet om din fortid, så de slipper å leve med skammen.

4) Ja, dere må alle være borte før problemene kan sies å være løst.

Jente på 21 år.

Adressen er A-Magasinet,
Postboks 1178 Sentrum, 0107 Oslo 1.
Merk konvolutt «Jeg-spalten».

BERTHOLD GRÜNFELD HANS JAKOB STANG

